

Wees voorbereid

Drie jaar na de val van de Berlijnse muur publiceerde de Amerikaanse politiek denker Francis Fukuyama in 1992 zijn boek met de spraakmakende titel *The end of History and the Last Man*; Het einde van de geschiedenis en de laatste mens. Fukuyama belichtte hierin zijn overtuiging dat vanwege het gegeven dat steeds meer landen waren overgegaan naar een democratisch bestuur; en dit in combinatie met het einde van de Koude Oorlog, de wereld geleidelijk aan zou toegroeien naar een democratische inrichting. Het zou het favoriete bestuursmodel gaan worden en het eindpunt zijn in het debat over de gewenste staatsinrichting. Nu, 32 jaar later, weten we beter.

Zwarte zwanen

Veel van wat er nadien nog is gebeurd hebben hooguit weinigen zien aankomen en we waren er zeker niet op voorbereid. Niet voor niets is in de tussentijd de term 'zwarte zwaan' een begrip geworden, voor het eerst geïntroduceerd door Nassim Taleb. Het typeert een onverwachte, niet te voorspellen gebeurtenis met grote impact. Voorbeelden? De aanslag op de Twin Towers, de Brexit en de kernramp van Fukushima. Zelfs de recente politieke ontwikkelingen, met een scherpe verschuiving naar rechts van het politieke midden lijkt ons te overvallen. En dat niet alleen in Nederland. We waren ook niet voorbereid op de helse overstromingen,

nu recent weer in Duitsland en in Oostenrijk. Laatstgenoemde belemmerde groepen Oostenrijkers zelfs om hun Europese stem uit te brengen. We zijn overvallen door de afschuwelijke oorlog tussen Israël en Hamas, die een immense wreedheid kent. En we hebben niet geanticipeerd op de sociaal ontwrichtende Coronapandemie die we nog maar net achter de rug hebben, terwijl we de consequenties ervan nog dagelijks kunnen ervaren.

Verbeeldingskracht

Fukuyama had het niet bij het rechte eind. Met de kennis van nu weten we dat hij de verkeerde punten met elkaar had verbonden waardoor hij ten onrechte een patroon dacht te zien. We moeten ons hierdoor niet laten ontmoedigen om na te blijven denken over onze toekomst. Overigens, nadenken hierover doen we allemaal, de hele dag door. Behalve zij die bijvoorbeeld door dementie aan geheugenverlies lijden. Zij hebben alleen nog maar het 'nu' tot hun beschikking. De beroemde, in Ierland geboren neurowetenschapper Eleanor Maguire heeft recent met haar baanbrekend onderzoek aangetoond, dat we onze herinneringen aan het verleden juist nodig hebben om te kunnen nadenken over de toekomst en ons daarop voor te bereiden. Zij citeert de filosoof Kant, die hieraan al woorden gaf: *We herinneren ons verleden ... alleen maar met de intentie om het*

mogelijk te maken de toekomst te voorzien. Met het verlies aan herinneringen, gaat ook deze verbeeldingskracht verloren. De kracht die we nodig hebben om ons een voorstelling te maken van datgene wat nog niet is gebeurd; van hoe straks, morgen en overmorgen eruit zouden kunnen zien. Sommigen noemen dit vermogen visie.

Nieuwe taal

Natuurlijk, de toekomst laat zich sowieso niet gemakkelijk kennen. Onzekerheid is onderdeel van ons leven. Echter, we leven nu in een tijd, die ons duidelijk maakt dat er grote veranderingen gaande zijn. Er groeit ook al een nieuwe taal. Het woord ecologie is nog niet zo oud,

We leven in een verandering van tijdperk

geïntroduceerd door de Duitse wetenschapper Ernst Haeckel. Hij gaf hiermee een naam aan zijn inzicht dat niets in de natuur op zichzelf staat, maar in samenhang en wissel-

werking leeft met zijn directe omgeving. We hebben meer nieuwe begrippen in ons vocabulaire opgenomen, zoals klimaatcrisis, klimaatactivist, planetair dieet of win-win dieet, rechtspersoonlijkheid voor de natuur, circulaire economie en duurzaamheid.

Wie een aanhanger was, of is van vooruitgangsgeloof, komt tot de ontdekking dat we nog niet toegroeien naar een steeds betere, mooiere wereld met meer vrijheid, vreedzaam-

heid en betere leefomstandigheden dan voorheen. Vanwege de ingrijpende veranderingen die op til zijn inclusief die, die we nog niet kunnen voorzien, wordt het nieuwe adagium: 'wees voorbereid'. Niet voor niets zegt hoogleraar transities en duurzaamheid Jan Rotmans: 'We leven niet een tijdperk van verandering, maar in een verandering van tijdperk'. We weten niet hoe het wordt, maar we weten wel dat we niet meer kunnen vasthouden aan wat was. Onze herinneringen zijn er niet om in te wonen, maar om ons te helpen door het leven te navigeren. Dan hoeft het ons niet allemaal te overkomen. Het is aan ons om met onze herinneringen onze verbeeldingskracht te voeden en zelf mee vorm te geven aan onze toekomst.

Ineke Duit, juni 2024.

Directeur/oprichter van NICE opleiding en bestuurlijke raadgeving;

opleider, adviseur, executive coach en supervisor; toezichthouder.

Met een passie voor onder meer paarden, lezen en schrijven.

Publicatie in: Behind Closed Doors; Stories from the Coaching Room.

ing.: agrarische bedrijfseconomie

drs.: bedrijfseconomie

MSc: executive coaching

MSc: Creative Writing for Therapeutic Purposes

Contactgegevens

NICE opleiding en bestuurlijke raadgeving

T: 0575 546235

www.niceopleidingen.nl

e-mail: inekeduit@niceopleidingen.nl

office@niceopleidingen.nl